

Afvalbeleid 2020

Auteur : Diana van der Sloot

Datum : 29 oktober 2019

Inhoudsopgave

0. Bestuurlijke samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Reikwijdte	5
2. Juridisch kader.....	6
3. Huidige situatie.....	8
3.1 Inzamelstructuur.....	8
3.2 Contracten	9
3.3 Inzamelresultaten.....	10
3.4 Restafval en recyclingspercentage	11
3.4 Sorteeranalyse.....	12
4. Potentie tot verbetering	13
4.1 De uitdaging	13
4.2 Waardepotentieel.....	13
4.3 Verbeterpotentie per stroom.....	14
5. Ambitie	15
5.1 Milieu.....	15
5.2 Service.....	15
5.3 Kosten (en baten)	16
6. Verbeteringen.....	17
6.1 De aan te pakken afvalstromen.....	17
6.2 Preventie.....	17
6.3 Recycling.....	17
Monitoring.....	18
Bijlagen	19

0. Bestuurlijke samenvatting

Met dit afvalbeleidsplan, en de hierop volgende beleidsplannen, wil de gemeente Deurne bijdragen aan de overgang van een keteneconomie naar een circulaire economie: van verbruik naar hergebruik en van lineaire bedrijfsprocessen naar circulaire processen. Hierbij wordt de afvaldriehoek als kader gebruikt, bestaande uit drie elementen: milieu, dienstverlening en kosten. Dit afvalbeleidsplan richt zich in eerste instantie op de milieudoelstelling en redeneert daarbij vanuit de potentie om de bijdrage aan het milieu te vergroten met als doelstelling gelijke service en kosten. Het landelijke afvalbeleid (Van Afval Naar Grondstof, ook wel de VANG-doelstellingen genoemd) geeft daarbij richting.

De uitgangssituatie voor het behalen van deze doelstellingen in gemeente Deurne is gunstig. Het diftarsysteem, de lage service op restafval (eens per vier weken inzamelen) en de hoge service op de overige stromen (bijvoorbeeld het huis-aan-huis inzamelen van PMD) zorgen ervoor dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval in Deurne al geruime tijd onder de 100 kilo per persoon uitkomt. Hiermee haalt de gemeente al enkele jaren de VANG-doelstelling voor 2020.

De gemeente staat nu aan de lat om met verdere verbeteringen de doelstellingen op het gebied van restafvalreductie en hergebruik voor 2025 te behalen: maximaal 30 kilo huishoudelijke restafval per persoon per jaar. De huidige hoeveelheid en samenstelling van het Deurnese huishoudelijk restafval geeft voldoende ruimte om, stap voor stap en met doeltreffende maatregelen, de landelijke doelen te realiseren om richting een circulaire, afvalloze gemeente te bewegen. Het waardepotentieel van een verbetering van het afvalbeheerssysteem (te vermijden verwerkingskosten voor en te genereren vermarktingsopbrengsten van de herbruikbare grondstoffen) komt neer op € 325.000,- per jaar.

In 2018 kwam in onze gemeente 87 kilo fijn en grof huishoudelijk restafval per inwoner per jaar vrij. De 73 kg per inwoner per jaar aan fijn huishoudelijk restafval bestond uit 31 kilo GFT, 12 kilo luiers- en incontinentiemateriaal en 10 kilo PMD¹. Dit zijn, met het oog op de VANG-doelstellingen, de belangrijkste afvalstromen. De verbeterpunten in dit beleidsplan richten zich dan ook op deze stromen, waarbij preventie overigens een voorkeur heeft boven meer recycling:

1. GFT: voedselverspilling tegengaan, GFT in de goede bak, en van GFT naar GF en T
2. Luiers: gescheiden inzameling wanneer dit mogelijk en rendabel is
3. PMD: PMD in de goede zak

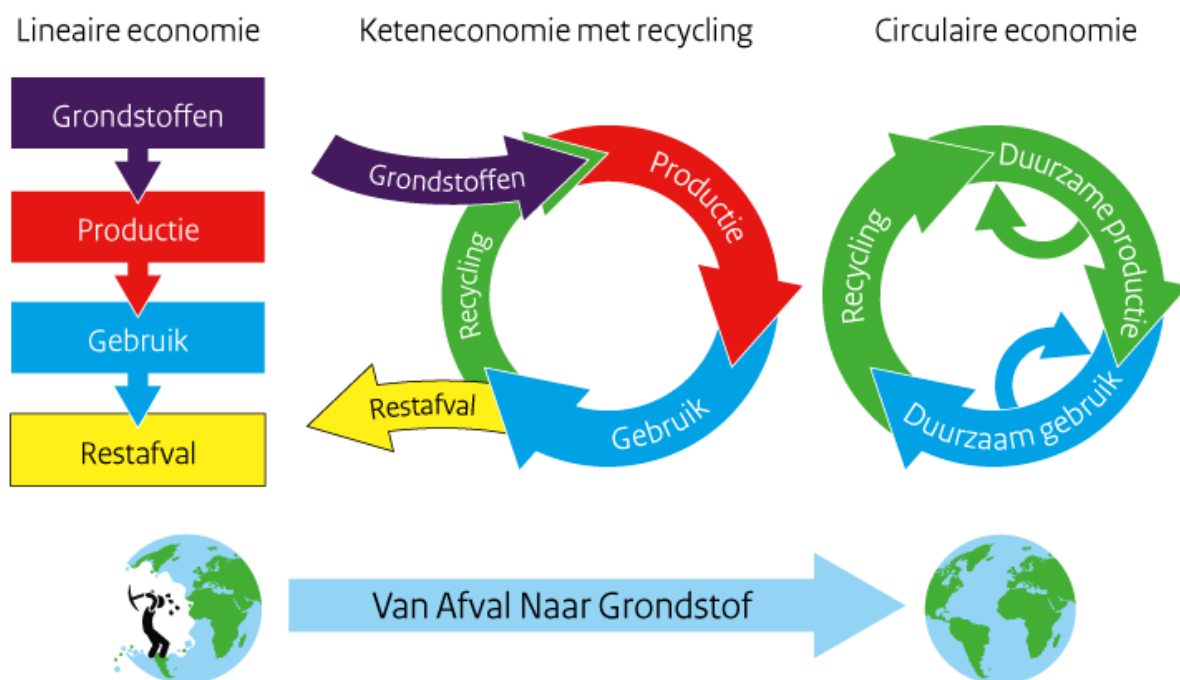
De gemeente verzamelt al geruime tijd informatie over haar afvalbeheersprestatie, maar maakt hier tot op heden nog geen actief gebruik van. Dit afvalbeleidsplan dient als nulsituatie voor evaluatie en basis voor verder uitwerking naar concrete uitvoeringsmaatregelen. Idealiter wordt het afvalbeleid, op basis van het effect van de hierin besproken maatregelen, op tweejaarlijkse basis herzien.

¹ Uitgaande van de sorteeraanlyse voor laagbouw in Deurne

1. Inleiding

"In de 20e eeuw is de wereldbevolking 34 keer meer materialen, 27 keer meer mineralen, 12 keer meer fossiele brandstoffen en 3,6 keer meer biomassa gaan gebruiken. [...] Verwachting is dat dit doorzet. [...] Voor niet-hernieuwbare materialen of fossiele brandstoffen krijgen we te maken met toenemende schaarstevraagstukken. [...] Groeiende vraag is in het verleden gepaard gegaan met toenemende druk op het natuurlijk kapitaal en onevenwichtigheid in ecosystemen met als risico dat deze uiteindelijk suboptimaal presteren of uitgeput raken."

Brief van Staatssecretaris I&M van 20 juni 2013. Onderwerp: Van Afval Naar Grondstof.

De mondiale honger naar grondstoffen stelt onze samenleving voor grote uitdagingen. Wereldwijd worden grondstoffen steeds schaarser, en daarmee ook duurder, terwijl het gros van de winningsplaatsen zich niet in Europa bevindt. De beschikbaarheid van grondstoffen is daarmee een steeds prominenter risico. Door grondstofketens te sluiten blijven grondstoffen voor ons beschikbaar, nu en in de toekomst. Van de gemeente wordt in dat kader verwacht dat zij haar zorgplicht vervult met betrekking tot huishoudelijke afvalstoffen, welke een belangrijke schakel zijn in de weg van afval naar grondstof.

De ontwikkelagenda van de gemeente Deurne stelt met betrekking tot afval het volgende:

"De wereld heeft een te hoge vraag naar grondstoffen. Dit maakt de overgang noodzakelijk van een keteneconomie naar een circulaire economie: van verbruik naar hergebruik en van lineaire bedrijfsprocessen naar circulaire processen. Afvalbeheer speelt daarin een wezenlijke rol: preventie, hergebruik en recycling zijn manieren waarop grondstoffen duurzaam kunnen worden benut. Het doel van afvalloos is het sluiten van grondstoffenketens, waarbij grondstoffen (keer op keer) op kwalitatief hoogwaardig niveau opnieuw gebruikt worden, zodat er nauwelijks tot geen afval ontstaat."

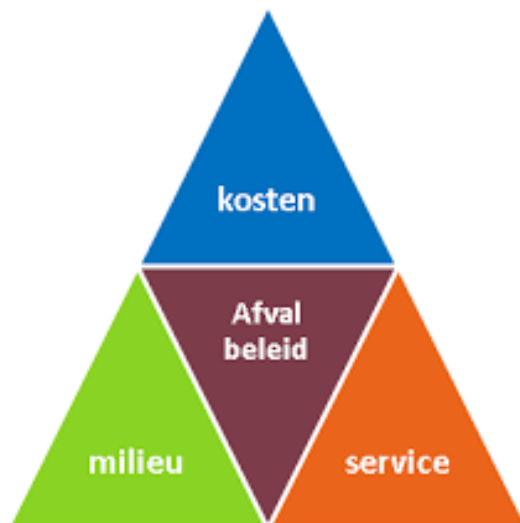
Van Afval Naar Grondstof, of kortweg VANG, is de kortst mogelijke samenvatting van de opgave die het Nederlandse afvalbeleid voorstaat in het kader van de transitie naar een circulaire economie, met lokale, gesloten kringlopen. Het zo lokaal of regionaal mogelijk sluiten van materiaalkringlopen biedt naast ecologische voordelen ook economische en sociale kansen.

Betrokkenheid, bewustwording, houding en gedrag van inwoners is bepalend voor een succesvolle transitie naar een circulaire economie. De gemeente fungeert als intermediair tussen ontdoener (de inwoner) en producent (afvalinzamelaar) via inzameling en vermarkting van deze secundaire grondstoffen.

1.1 Reikwijdte

De afvaldriehoek is een veelgebruikt kader in het Nederlandse afvalbeleid, bestaande uit drie elementen: milieu, dienstverlening en kosten. Dit afvalbeleidsplan richt zich in eerste instantie op de milieudoelstelling en redeneert daarbij vanuit de potentie om de bijdrage aan het milieu te vergroten met als doelstelling gelijke service en kosten.

Dit beleidsplan beperkt zich tot de wettelijke taak van de gemeente: huishoudelijk afval. Het plan gaat dus niet expliciet in op onderwerpen zoals bedrijfsafval en zwerfafval. Andere vormen van afval ontstaan op andere momenten en plekken dan huishoudelijk afval en vragen daarmee om een andere aanpak.

Waar mogelijk kijken we, met name in de uitvoering, naar mogelijke synergievoordelen en houden we in dit beleidsplan rekening met het effect van beleidsmaatregelen voor huishoudelijk afval op andere vormen van afval.

2. Juridisch kader

De **wet milieubeheer** stelt twee kaders die van belang zijn voor het gemeentelijke afvalbeleid;

- De *zorgplicht* van de gemeente voor het huishoudelijk afval (artikel 10.21): de gemeente zamelt minimaal wekelijks (na)bij elk perceel het huishoudelijk afval in²,
- De *afvalhiërarchie* (artikel 10.4): de prioriteitsvolgorde voor het beheer van afvalstoffen waarbij preventie boven hergebruik gaat, hergebruik boven recycling en recycling boven overige nuttige toepassingen en deze weer boven 'veilige verwijdering' (zoals storten).

Het huidige Landelijke Afvalbeheersplan is het **LAP3** (2017 – 2029). Belangrijk voor het gemeentebeleid zijn de onderstaande uitgangspunten:

- Afvalbeleid gaat uit van de *afvalhiërarchie*: preventie, hergebruik, recycling voor een gelijke toepassing, recycling voor een niet gelijke toepassing, chemische recycling, andere nuttige toepassingen (zoals energieteerugwinning), verbranden, storten of lozen.
- Gemeenten en gemeentelijke afvalbedrijven scheiden in 2020 minimaal 75% van het afval en maken de vervolgstap richting een (bijna) *volledige circulaire economie*,
- Aan de bron te scheiden stromen zijn in ieder geval glas, gft-afval, textiel, papier en karton, metalen, kunststof verpakkingsmateriaal en drankkartons, en gevaarlijke afvalstoffen.
- Gemeenten blijven, ten behoeve van *gedragsverandering*, wijzen op het belang van het goed scheiden van huishoudelijk afval, bereikte resultaten en financiële consequenties.

Het programma **Van Afval naar Grondstof** (kortweg VANG) is gericht op het duurzamer omgaan met grondstoffen. Van gemeenten wordt verwacht dat zij door verbetering van gescheiden inzameling de hoeveelheid huishoudelijk restafval verminderen tot maximaal 100 kg per inwoner per jaar in 2020, waarbij minimaal 75% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld, en tot maximaal 30 kg per inwoner in 2025. Belangrijk uitgangspunten zijn hierbij

meer hergebruik van grondstoffen door betere scheiding en inzameling;

- geen hogere kosten voor de burger;
- toepassing van het profijtbeginsel en het vervuiler-betaalt-principe.

Met het tekenen van het **Manifest voor de afvalloze samenleving** in 2012, heeft Deurne zich, samen met 20 andere gemeenten in de Metropoolregio Eindhoven, gecommitteerd aan een ambitieuzere doelstelling, namelijk om het voortouw te nemen in de materialentransitie om zo de realisatie van maximaal 5% restafval per inwoner in 2020 te bewerkstelligen³.

De gemeente Deurne kent geen gemeentelijk afvalbeleidsplan. De belangrijkste punten uit de gemeentelijke **ontwikkelagenda** in het kader van afval zijn:

² Artikel 10.26 stelt dat hier, omwille van een doelmatig beheer van afvalstoffen, door de gemeenteraad van mag worden afgeweken in de gemeentelijke afvalstoffenverordening.

³ Naar we nu kunnen constateren, hebben de regiogemeenten met het tekenen van het Manifest in 2012 een vooruitziende blik gehad. De daar genoemde 5% komt vrijwel overeen met de doelstelling van maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar in 2025 uit het VANG-programma.

- het toewerken naar een afvalloze samenleving en het sluiten van de grondstoffenketens door middel van preventie, hergebruik en recycling, daarbij zo veel mogelijk gebruik makend van nieuwe ontwikkelingen;
- het formuleren van herzien milieubeleid dat samenhangt met en voortvloeit uit de duurzaamheidsdoelstellingen;
- het starten van projecten die bijdragen aan de doelen inzake milieu en economie met afvalinzamelaar BLINK, zoals het separaat inzamelen van GF en T;
- het toewerken naar gemeentelijke lasten die in lijn liggen met andere gemeenten in Brabant, waarbij betere afvalscheiding op termijn moet leiden tot een afvalstoffenheffing die omlaaggaat.

De zorgplicht voor huishoudelijke afval, die de wet Milieubeheer voorschrijft, vertaalt de gemeente naar een **afvalstoffenverordening**. Deze beschrijft alle voorschriften die er in de gemeente gelden rondom de inzameling van huishoudelijk afval, zoals waar, wanneer en onder welke voorwaarden afval kan worden aangeboden. De afvalstoffenverordening van de gemeente Deurne dateert uit 2012. De gemeente werkt op dit moment aan een nieuwe afvalstoffenverordening, waarin zij de punten van dit beleidsstuk meeneemt. De nieuwe afvalstoffenverordening kan naar verwachting in 2020 worden vastgesteld.

3. Huidige situatie

De gemeente Deurne heeft 32.137 inwoners (stand 1 januari 2019) en telt 14.016 huisaansluitingen (waarvan 487 hoogbouw en 13.529 laagbouw). De Gemeenschappelijke Regeling Reiniging Blink (hierna GRR Blink te noemen) is verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval bij deze aansluitingen. GRR Blink is een publiek-private samenwerking tussen de gemeenten Asten, Deurne, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen, Someren (hierna te noemen 'Blink-gemeenten') en SUEZ Recycling & Recovery Netherlands. Het totale servicegebied van Blink telt ongeveer 110.000 huisaansluitingen.

GRR Blink is in 2001 opgericht door de gemeente Helmond en een van de voorlopers van de huidige private partner. Gemeente Deurne is op 1 januari 2016 toegetreden. Blink verzorgt voor de aangesloten gemeenten afvalinzameling, grondstoffenbeheer, beheer van de milieustraten en reiniging en onderhoud van de openbare ruimte, met als uitgangspunt een duurzame publiek-private co-creatie om hogere, concrete ambitieuze maatschappelijke en circulaire doelen te realiseren en zo de regionale circulaire economie aan te jagen.

3.1 Inzamelstructuur

Blink verzorgt voor de gemeenten dus de afvalinzameling, maar deze kan in elke gemeente anders zijn (en is dat ook). In de gemeente Deurne zamelt Blink verschillende huishoudelijke afvalstromen ingezameld volgens de onderstaand schema.

De inzameling van restafval en gft is onderworpen aan diftar en gebeurt verschillend bij hoogbouw- en laagbouwaansluitingen. Zo wordt bij laagbouw het restafval eens per maand huis-aan-huis ingezameld en maken inwoners van hoogbouwwoningen daarvoor gebruik van een bovengrondse of ondergrondse verzamelcontainer. Gft-afval wordt in de hoogbouw of in het buitengebied niet apart ingezameld.

	Laagbouw	Hoogbouw
Restafval	1x per vier weken*, 140 of 240 liter container	Ondergrondse container of bovengrondse verzamelcontainer (1100, 660, 770 of 240 liter)
GFT	1x per twee weken** 140 of 240 liter container	geen huis-aan-huis inzameling
OPK	1x per maand huis-aan-huis	
PMD	1x per twee weken (zakken gratis verkrijgbaar op div. locaties)	
Glas	11 bovengrondse en 16 ondergrondse glascontainers	
Textiel	2x per jaar huis-aan-huis + 11 bovengrondse, 2 ondergrondse textielcontainers	

Tabel 1: Huidig afvalinzamelsysteem gemeente Deurne. *in juli en augustus 1x per twee weken (in totaal 14x per jaar) ** geen inzameling in het buitengebied.

Bovenstaand overzicht is daarmee, op een enkele uitzondering na, de uitgangssituatie⁴ voor het fijn huishoudelijk afval. Inwoners kunnen - naast bovengenoemde afvalstromen - hun grof huishoudelijke afval gratis of tegen betaling aanbieden op de milieustraat in Deurne. Op dit moment accepteert de milieustraat de volgende afvalstromen⁵:

⁴ Die uitzonderingen zijn met name 'restanten' van historische inzamelsystemen. Zo zijn er enkele appartementencomplexen die voor hun restafval gebruik maken van 25 liter citybins.

⁵ GRR Blink hanteert voor enkele afvalstromen andere termen voor dan het CBS. Zo wordt er specifiek gesproken van 'blad en gras' in aanvulling op 'grof tuinafval'. Voor een totaaloverzicht de in de Blink-gemeenten gehanteerde termen, zie www.mijnblink.nl.

Gratis	Tegen betaling
Afgewerkte motorolie	fHRA – Fijn huishoudelijk restafval
Asbest	gHRA – Grof huishoudelijk restafval
Autobanden	Grond
Cartridges	GTA – Grof tuinafval
EEA - Elektrische en elektronische apparatuur	Houtafval
Frituurvet- en olie	Meubelen
Glas	Matrassen (vanaf 2020)
Harde kunststoffen	Schoon puin
Kadavers van kleine huisdieren	T - Tuinafval
KCA - Klein Chemisch Afval	Verbouwingsrestafval
Kringloopgoederen	
OPK – Oud papier en karton	
Metalen	
PMD - Plastic, Metaal en Drinkenkartons	
Textiel	
Wit schoon tempex	

Tabel 2: overzicht afvalstromen in te leveren bij de Milieustraat in Deurne

3.2 Contracten

De afvalinzameling in Deurne is grotendeels en langjarig geborgd in de GRR Blink. Deurne heeft daarnaast enkele andere contracten voor de inzameling en voor de verwerking van de verschillende afvalstromen. De looptijd van deze contracten is korter en het aflopen daarvan kan een randvoorwaarde zijn bij het formuleren van afvalbeleid en met name bij het daaropvolgende uitvoeringsprogramma.

Restafval	Verwerking door Attero - tot 31 januari 2022, Optie tot tweemaal verlengen met drie jaar
GFT	Verwerking door Attero (tot 31 december 2020), Geen optie tot verlengen
OPK	Inzameling en vermarkting door Stichting Oud Papier Deurne (SOPD) - tot 31 december 2021, optie tot verlengen
PMD	Verwerking / vermarkting door Blink
Glas	Verwerking / vermarkting door Blink
Textiel	Inzameling door Textiel inzameling Deurne (TID) – tot 1 mei 2022, Geen optie tot verlengen
Luiers	Inzameling door Zorgcoöperatie Helenaveen* – tot 1 januari 2021
Milieustraat	Inzameling, vermarkting en beheer door Blink

Tabel 3: overzicht huidige contracten in het kader van afvalinzameling-, verwerking en vermarkting.
 *Zorgcoöperatie Helenaveen zamelt louter luiers- en incontinentiemateriaal van haar eigen particulieren apart in.

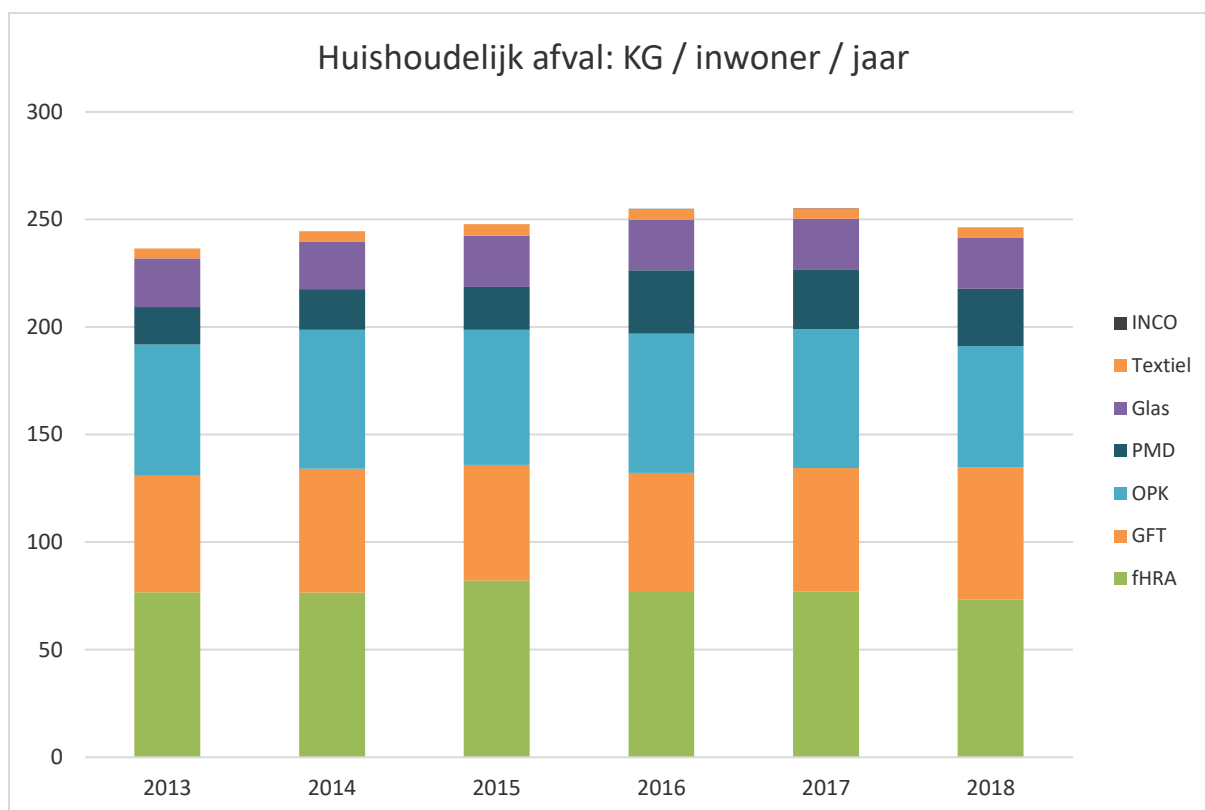
3.3 Inzamelresultaten

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) verzamelt de afvalbeheersprestaties van gemeenten en presenteert hierover jaarlijks gegevens. De meest recente data voor afvalinzameling dateren uit 2017. De bestaande inzamelstructuur in Deurne heeft in de periode 2012 – 2017 de volgende inzamelresultaten opgeleverd (in kg per inwoner per jaar).

	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
<i>Totaal huishoudelijk afval</i>				297,9	299,8	304,0
<i>fHRA - fijn huishoudelijk restafval</i>	76,7	76,6	82,2	77,3	77,2	73,4
<i>GFT - groente-, fruit- en tuinafval</i>	54,1	57,5	53,8	54,9	57,3	61,4
<i>OPK - Oud papier en karton</i>	61,1	64,6	62,7	64,7	64,6	56,4
<i>P - Plastic verpakkingen</i>	16,2	17,1	18			
<i>M - Metalen verpakkingen</i>		0,5	0,7			
<i>D - Drinkenkartons</i>	1,2	1,3	1,3			
<i>PMD-fractie</i>				29,5	27,5	26,6
<i>Glas</i>	22,6	22,2	23,8	23,5	23,7	23,7
<i>Textiel</i>	4,7	4,8	5,3	4,9	4,8	4,5
<i>INCO – Luiers en incontinentiemateriaal</i>				0,1	0,1	0,1
<i>Asbesthoudend afval</i>	2,6	2,1	1,8	3,4	2,2	2,0
<i>Autobanden</i>	0,2	0,2	0,3		0,1	0,3
<i>Bitumenhoudende dakbedekking</i>	0,2	0,3	0,2	0,1	0,4	0,2
<i>Bruikbaar huisraad</i>						
<i>EEA - Elektrische en elektronische apparatuur</i>	2,1	2	2	0,4	3,8	5,5
<i>Frituurvet en -olie</i>	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2
<i>gHRA - grof huishoudelijk restafval</i>	6,8	5,6	7,3	7,1	9,5	12,6
<i>GTA - Grof tuinafval</i>				13,2	13,2	22,0
<i>Harde kunststoffen</i>	0,6	0,6	0,6	0,9	1	0,8
<i>Houtafval (A- en B-hout)</i>	4	3,6	3,1	3,7	4	5,5
<i>Houtafval (C-hout)</i>	0,5	0,6	0,7	0,8	1,1	1,2
<i>KCA - Klein chemisch Afval</i>	1,3	1,3	1,2	1,1	0,3	0,9
<i>Metalen</i>	2,3	1,6	1,8	1,8	2,2	2,6
<i>Overig huishoudelijk afval</i>						
<i>Schoon puin</i>				1,1	0,5	1,2
<i>Verbouwingsrestafval</i>	5,8	5,6	3,7	3,5	0,5	1,2
<i>Vlakglas</i>	1	0,9	0,8	0,1	0,5	0,8
<i>Vloerbedekking</i>	0,8	0,9	0,8	0,8	0,5	0,8

Tabel 4: CBS-gegevens over ingezamelde hoeveelheden huishoudelijk afval in kg per inwoner voor de gemeente Deurne. *gegevens uit 2018 gebaseerd op CBS-enquête gemeente Deurne.

Onderstaande grafiek geeft de hoeveelheid en samenstelling van het fijn huishoudelijk afval in de gemeente Deurne grafisch weer. De stijging in 2016 is veroorzaakt door de invoering van het huis-aan-huis inzamelen van de op dat moment samengevoegde PMD-fractie. Afgezien van deze toename is de hoeveelheid huishoudelijk afval de laatste jaren relatief stabiel.

Grafiek 1: Huishoudelijk afval in kg per inwoner per jaar in gemeente Deurne. NB: PMD wordt sinds 2016 gescheiden ingezameld. De PMD-fractie is tot en met 2015 gevormd door de individuele fracties (plastic, metalen, drankkartons) bij elkaar op te tellen. Gegevens uit 2018 zijn gebaseerd op CBS-enquête gemeente Deurne.

3.4 Restafval en recyclingspercentage

Naast de hoeveelheid ingezameld afval is het ook van belang te kijken naar de verhouding restafval ten opzichte van gescheiden ingezamelde stromen. Immers, door huishoudelijk afval in goed gescheiden stromen in te zamelen stijgt de potentie om deze als grondstof te hergebruiken. Een gemiddelde inwoner van Deurne produceerde in 2018 87,2 kilo huishoudelijk restafval (het totaal van fijn-, grof- en verbouwingsrestafval, zie tabel 4). Dit is 28,7% van de totale hoeveelheid huishoudelijke afval (304 kg). De overige 71,3% wordt gescheiden verwerkt en kan in theorie als grondstof terugkeren in de keten. Onderstaand zijn de resultaten in vergelijking met andere Blink-gemeenten weergegeven.

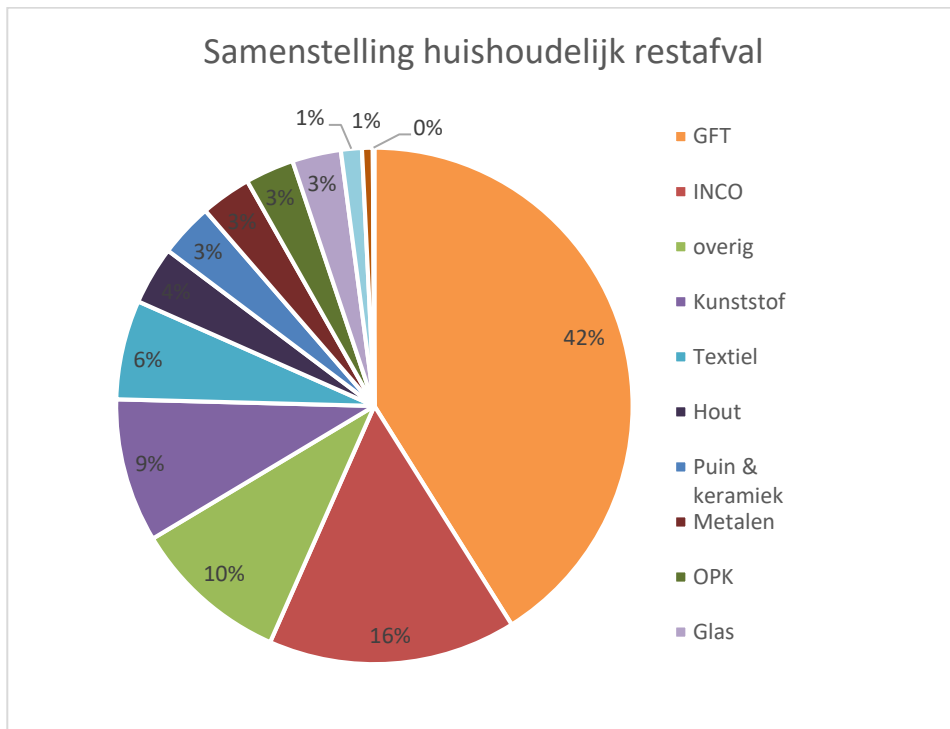
BLINK GEMEENTEN	Huishoudelijk restafval (kg)	Hergebruik percentage
Asten*	125,1	68,5%
Deurne**	87,2	71,3%
Gemert - Bakel	108,8	81,8%
Heeze - Leende	94,6	78,9%
Helmond	241,3	53,1%
Laarbeek	143,7	73,6%
Nuenen***	114,7	77,8%
Somer	116,0	74,5%

Tabel 5: overzicht van de hoeveelheden huishoudelijk afval in kg per inwoner (2017) voor de 8 huidige Blink-gemeenten. * gegevens uit 2013, **gegevens uit 2018 (gebaseerd op CBS-enquête gemeente Deurne),*** gegevens uit 2016

3.4 Sorteeraanalyse

Door het fijn huishoudelijk restafval uit te sorteren in de verschillende hergebruikstromen (potentiële grondstoffen) kunnen we de potentie tot verdere verbetering van het afvalbeheerssysteem bepalen.

De gemeente Deurne laat sinds 2014 jaarlijks een sorteeraanalyse van het fijn restafval uitvoeren. In dit onderzoek wordt onderscheidt gemaakt tussen de verschillende wijktypen (laagbouw, hoogbouw met ondergrondse containers en hoogbouw met bovengrondse containers). Bijlage 1 geeft een samenvatting van de resultaten.

Grafiek 2: Samenstelling huishoudelijk restafval op basis van gemiddelde resultaten sorteeraanalyse laagbouw Deurne (2014 - 2019)

Bovenstaande grafiek geeft een gemiddelde van de uitgevoerde sorteeranalyses van het restafval in de Deurnese laagbouw weer. Zoals goed te zien is, bevinden er zich nog een grote hoeveelheid potentiële grondstoffen in het restafval, met name groente-, fruit- en tuinafval.

4. Potentie tot verbetering

De landelijke, regionale en gemeentelijke doelen met betrekking tot het reduceren van de hoeveelheid restafval en het bevorderen van hergebruik van grondstoffen, zoals beschreven in het juridisch kader, zijn ambitieus.

Mede door de vroeg ontstane aandacht voor het reduceren van restafval in de regio (aangewakkerd door het Manifest voor de afvalloze samenleving), is de uitgangssituatie voor het behalen van deze doelstellingen in gemeente Deurne gunstig. Het diftarsysteem, de lage service op restafval (eens per vier weken inzamelen) en de hoge service op de overige stromen (bijvoorbeeld het huis-aan-huis inzamelen van PMD) zorgen ervoor dat de hoeveelheid huishoudelijk (fijn en grof) restafval al geruime tijd onder de 100 kilo uitkomt (VANG-doelstelling voor 2020).

Zoals te zien is aan het verloop van de hoeveelheid afval door de jaren heen (grafiek 1) is de hoeveelheid (rest)afval echter al jaren stabiel. De gemeente staat aan de lat om, stap voor stap en met doeltreffende maatregelen, doelstellingen op het gebied van restafvalreductie en hergebruik voor 2025 te behalen. Dan komt de gemeente Deurne steeds dichterbij een optimaal hergebruik van grondstoffen en daarmee bij een lokale circulaire economie.

4.1 De uitdaging

Zoals het juridische kader⁶ omschrijft is de stip aan de horizon het verder reduceren van de hoeveelheid restafval tot **maximaal 30 kilogram** en het vergroten van het **recycling percentage naar 95%** van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Zoals in paragraaf 3.4 beschreven, bedraagt het Deurnese huishoudelijk restafval in 2018 ruim 87 kg per inwoner per jaar, waarvan ruim 73 kg huis-aan-huis ingezameld (fijn huishoudelijk restafval) en het overige via de milieustraat als grof huishoudelijk restafval of bouwafval.

Het behalen van de doelstellingen betekent voor Deurne een reductie van de hoeveelheid restafval met ruim 57 kilo en het verder vergroten van het recyclingpercentage met ongeveer 25%. Dit is een grote stap, echter en de samenstelling van het Deurnese huishoudelijk restafval geeft voldoende ruimte om maatregelen te nemen om deze doelen te realiseren.

4.2 Waardepotentieel

Met het waardepotentieel bedoelen we het vermijden van verwerkingskosten van het restafval en het genereren van vermarktingsopbrengsten van de herbruikbare grondstoffen. Aan de hand van in bijlage 1 genoemde hoeveelheden en percentages en verwerkings- en vermarktingstarieven is te berekenen dat per jaar in potentie 2.100 ton restafval als grondstof te verwerken is. Het waardepotentieel is te berekenen op € 325.000,- per jaar⁷. Dit potentieel komt ten goede van de gesloten afvalstoffenbegroting om de milieudoelstellingen te behalen.

⁶ VANG doelstelling: maximaal 30 kg per inwoner in 2025, Manifest voor de afvalloze samenleving: 95% recycling in 2020. Zie voor meer details het hoofdstuk *Juridisch Kader*.

⁷ Rekenend met de volgende verwerkingskosten in euro per ton: restafval (125 verwerking plus verbrandingsbelasting), GFT (40), PMD (-390), glas (-30), textiel (-300), OPK (-40), luier- en incontinentiemateriaal (100)

4.3 Verbeterpotentie per stroom

De potentie tot verbetering van het afvalstelsel als geheel is afhankelijk van de potentie tot verbetering van de gescheiden inzameling per stroom. Immers, iedere soort afval ontstaat op een andere manier, een andere plaats, heeft een andere beleving bij de inwoner, wordt op een andere manier verwerkt en moet daarom op een andere manier worden aangepakt.

Welke afvalstromen het meest kansrijk zijn om aan te grijpen hangt primair af van het huidige **aandeel (in kg) in het restafval**: hoe minder grondstoffen in het restafval belanden, hoe lager de hoeveelheid restafval en hoe hoger het recyclingspercentage. Stromen die op dit moment voor een groot deel in het restafval belanden zijn daarmee potentieel interessanter dan stromen die slecht een kleine fractie van het restafval uitmaken. In aanvulling daarop kan worden gekeken naar de huidige **scheidingsrespons**: afvalstromen die al grotendeels goed gescheiden worden ingezameld bieden weinig potentie tot verbetering, stoffen die nog voor een relatief groot deel niet gescheiden worden ingezameld en daarmee in het restafval terecht komen bieden daarentegen een grote potentie tot verbetering.

Aandeel (in kg) in restafval: Afgaande op de meest recente data (zie bijlage 1) maken we op dat GFT, luiers- en incontinentiemateriaal en PMD de drie stromen met de grootste verbeterpotentie zijn. In theorie kan het beter scheiden van deze stromen een significante reductie in de hoeveelheid restafval opleveren. Uitgaande van de huidige 73,4 kg fijn huishoudelijk restafval gaat het om een potentiële winst⁸ van 30,7 kilo voor GFT, 11,6 kilo voor luiers en incontinentiemateriaal en 10 kilo voor PMD, wat de totale hoeveelheid fijn huishoudelijk restafval (in theorie) op slechts 21,1 kilo zou brengen.

Scheidingsrespons: Afgaande op de meest recente data (zie bijlage 1) maken we op dat luiers- en incontinentiemateriaal, Textiel en GFT de laagste scheidingsrespons hebben, wat betekent dat een relatief groot deel van deze afvalstroom in het restafval terecht komt. In theorie zouden deze stromen nog veel beter gescheiden kunnen worden, waardoor zij niet meer in het restafval terecht komen.

Uit bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat de **GFT en luiers- en incontinentiemateriaal** de grootste potentie tot verbetering van het afvalbeheerssysteem hebben. Daarnaast kan verdere verbetering van de **PMD- en textielinzameling** voor, kleinere, verbeteringen zorgen. Naast verbeteringen in de huis-aan-huis inzameling, kan ook gekeken worden naar optimaler gebruik van de Blink-milieustraten en gebruik maken van lokale circulaire afvalverwerkers.

⁸ Gebruik makende van de gemiddelde uitkomsten van de sorteeraanlyse voor de laagbouw, aangezien dit het meest voorkomend type huishouden in gemeente Deurne is.

5. Ambitie

Dit afvalbeleidsplan richt zich in eerste instantie op de **milieudoelstelling**, en redeneert daarbij vanuit de potentie om de bijdrage aan het milieu te vergroten met ten minste gelijke service en ten hoogste gelijke kosten. Voordat we conceptuele maatregelen beschrijven om milieuprestaties te vergroten, richten we ons eerst op de algemene ambities op alle drie de pijlers.

5.1 Milieu

De gemeente Deurne streeft naar een systeem dat bijdraagt aan het behalen van de geldende landelijke doelstellingen op het gebied van afval.

5.1.1 VANG als uitgangspunt

De landelijke VANG-doelstellingen zijn het kader voor verbetering van de afvalbeheersprestatie. Ook voor de gemeente Deurne zijn de VANG-doelstellingen leidend en voor verdere verbetering van het afvalinzamelsysteem.

5.1.2 Monitoring als basis voor gedegen evaluatie

De gemeente verzamelt al enkele jaren informatie over haar afvalbeheersprestaties, o.a. door het laten uitvoeren van een sorteeraanlyse. Hier wordt tot op heden nog geen actief gebruik van gemaakt in het evalueren en verbeteren van het Deurnese afvalbeleid. Ook het effect van aanpassingen in het inzamelsysteem kunnen daardoor minder goed geduid worden. In dit afvalbeleidsplan is daarom extra nadruk gelegd op de huidige prestaties, om als nulsituatie te dienen voor evaluatie van te ondernemen maatregelen. Ook voor het vormgeven van uit dit beleidsplan voortvloeiende uitvoeringsmaatregelen zijn de hier genoemde gegevens leidend, om bijvoorbeeld in te kunnen spelen op de verschillen tussen hoogbouw en laagbouw. Idealiter wordt op tweejaarlijkse basis het afvalbeleid herzien.

5.1.3. Deurne draagt uit waar ze voor staat

Deurne zet haar eigen doelstellingen waar mogelijk kracht bij door zelf het goede voorbeeld te geven aan haar inwoners.

5.2 Service

De gemeente Deurne streeft naar een systeem dat inwoners als makkelijk en haalbaar ervaren en waarbij maatwerk voorgesteld kan worden, binnen het streven naar zoveel mogelijk uniformiteit.

5.2.1. Dienstverlening: digitaal en toegankelijk

Service voor de inwoners van Deurne staat, nu én in de toekomst, hoog in het vaandel van de gemeente. Samen met de andere Blink-gemeenten werken we continue aan het optimaliseren van de dienstverlening in het kader van afval. Zo is in 2019 het burgerportaal 'Mijn Blink' gelanceerd, waarmee inwoners steeds beter inzicht hebben in de huis-aan-huis inzameling en steeds meer zaken efficiënt zelf kunnen regelen. Het wisselen van een container, het melden van een probleem of het aanvragen van een milieupas kan daarmee gemakkelijk vanuit huis. Maar ook de persoonlijke dienstverlening blijft prioriteit krijgen, door inhoudelijke kennis op het gebied van afval de borgen, van de eerstelijnscontacten

tot aan de beleidsontwikkeling. Zo worden inwoners, jong en oud, digitaal vaardig of minder vaardig allen voorzien van informatie en service op maat.

5.2.2 Inzamelsysteem: eenduidig waar mogelijk, maatwerk waar noodzakelijk

Een werkzaam en financieel haalbaar afvalinzamelingssysteem is gebaat bij een bepaalde uniformiteit, echter het aansluiten op de behoeften en wensen van inwoners is maatwerk. Bij nieuwe situaties (zoals bij nieuwbouw van een appartementencomplex) wordt altijd gekeken naar het complete plaatje: op welke bestaande faciliteiten kan worden aangesloten? Wat is wenselijk voor inwoners? Wat werkt goed bij vergelijkbare woningen? Wat past het beste in het straatbeeld? Indien noodzakelijk wijken we gemotiveerd af van de standaard als de situatie daarom vraagt.

5.2.3 Participatie: de burger als partner in passend afvalbeleid

Om inwoners mee te nemen in het afvalverhaal communiceren we steeds meer proactief over de huis-aan-huis inzameling van afval: welke opties heeft u als inwoner? Welke doelen streven we als gemeente na? Door ook zo vroeg mogelijk nieuwe inwoners van de gemeente mee te nemen en te informeren ondervangen we in een vroeg stadium eventuele problemen of onduidelijkheden. Ook bij grootschalige aanpassingen in het inzamelsysteem wordt in de uitvoeringsfase ingezet op burgerparticipatie. Dit draagt bij aan de waardering en het goede gebruik van het Deurnese afvalbeheerssysteem.

5.3 Kosten (en baten)

De gemeente Deurne streeft naar gemeentelijke lasten die in lijn liggen met andere gemeenten in Brabant, waarbij betere afvalscheiding op termijn moet leiden tot een afvalstoffenheffing die omlaaggaat.

5.3.1 Milieuprestatie als aanjager voor kostenbesparing

Verdere verbeteringen van het afvalbeheerssysteem mogen geen kostenverhoging van de gemeentelijke afvalstoffenbegroting teweegbrengen. Zoals eerder beschreven is de uitgangssituatie in Deurne niet slecht, in die zin dat met het huidige afvalbeheerssysteem betere prestaties dan de VANG-doelstelling voor 2020 worden geleverd. Dit houdt in dat er (op de korte termijn) geen ingrijpende aanpassingen aan het afvalinzamelingssysteem nodig zijn. In tegendeel, het verder verbeteren van de milieuprestaties en dus reduceren van de verwerkingskosten voor restafval zou op termijn tot een verlaging van de afvalstoffenbegroting moeten lijden.

5.3.2 Arbeidsparticipatie

Kosten en baten zijn niet beperkt tot puur de afvalstoffenbegroting. De gemeente Deurne is, net als alle andere gemeenten, gebaat bij een zo groot mogelijke (sociale) arbeidsparticipatie. Waar mogelijk wordt de werkgelegenheid daarom zoveel mogelijk sociaal en lokaal ingevuld, aanls GRR Blink overigens ook wordt nagestreefd. Blink vult structureel een deel van haar formatie in met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

6. Verbeteringen

6.1 De aan te pakken afvalstromen

Op basis van de verbeterpotentie per afvalstroom (paragraaf 4.3), welke primair afhankelijk is van het huidige aandeel in het restafval en secundair van de scheidingspotentie, richten we ons als gemeente Deurne op de onderstaande stromen (aflopend in bijdrage aan een beter afvalinzamelsysteem):

- Groente-, fruit- en tuinafval;
- Luier- en incontinentiemateriaal;
- PMD;
- Textiel.

Zoals beschreven in het juridisch kader, wordt in de aanpak bij voorkeur de prioriteitsvolgorde van de afval hiërarchie aangehouden. Maatregelen die afval voorkomen (preventie), hebben de voorkeur boven maatregelen die afvalscheiding verbeteren (recycling).

6.2 Preventie

Voedselverspilling tegengaan

GFT dat in restafval terecht komt bestaat voor een groot deel uit voedselresten. Een deel van deze voedselresten is afval dat voorkomen kan worden. Het beoogde resultaat van het tegengaan van voedselverspilling is het reduceren van voedselresten in zowel het restafval als in het GFT, wat de verwerkingskosten van zowel GFT als restafval reduceert. De verspilling van voedsel is tegen te gaan doormiddel van een communicatiecampagne om daarmee in te zetten op duurzame gedragsverandering bij alle inwoners van Deurne. Waar mogelijk kan dit gezamenlijk met de overige Blink-gemeenten worden opgepakt.

6.3 Recycling

GFT in de goede bak

GFT dat in het restafval terecht komt is, hoofdzakelijk in de laagbouw, een te voorkomen afvalstroom. GFT dat goed gescheiden wordt, kan beter verwerkt worden tot grondstof, waardoor de verwerkingskosten van GFT dan ook ongeveer € 100,- per ton lager zijn dan voor restafval. Ieder kilo GFT die in de juiste bak terecht komt, is daarmee een kostenbesparing en een milieuverbetering. Aangezien ook hier gedragsverandering dé manier is om te komen tot een betere afvalscheiding, is een communicatiecampagne, specifiek gericht op inwoners van de laagbouw, het aan te raden middel. Omwille van efficiëntie kan dit gezamenlijk met het tegengaan van voedselverspilling worden opgepakt. Het verstrekken van kleine biobakjes voor in de keuken kan ervoor zorgen dat inwoners beter gehoor geven aan gewenste gedragsverandering.

Van GFT naar GF en T

Hoewel in GFT tuinafval en voedselresten gezamenlijk worden ingezameld, zijn deze eigenlijk twee verschillende fracties, die op verschillende momenten en plaatsen in huishouden ontstaan. Etensresten ontstaan dagelijks in kleine hoeveelheden in de keuken, tuinafval ontstaat sporadisch in grote hoeveelheden. De inzameling kan beter worden afgestemd op de momenten waarop etensresten en tuinafval bij inwoners ontstaat. Door te onderzoeken welke inzamelstrategie doeltreffend en doelmatig leidt tot kwalitatief hoogwaardig GF en T kan, mede aan de hand van diverse pilots die al zijn en nog worden

uitgevoerd, bepaalt worden welke inzamelstrategie het meest voor de hand ligt om in Deurne te beproeven dan wel in te voeren.

Gescheiden inzameling luiers- en incontinentiemateriaal

Op dit moment is de grootschalige, gescheiden inzameling van luiers-en incontinentiemateriaal nog niet mogelijk danwel rendabel. Diverse ontwikkelingen op dit gebied staat echter niet stil en worden dan ook nauwlettend in de gaten gehouden. Wanneer proeven in een verder gevorderd stadium zijn loont het te om te **onderzoeken** hoe deze afvalstroom doeltreffend en doelmatig kan worden ingezameld, zodat deze inzamelwijze **geïmplementeerd** kan worden op het moment dat de verwerking (en de financiering daarvan) is uitgekristalliseerd. Mochten de verwerkingsmogelijkheden zich niet of niet snel genoeg ontwikkelen, wordt er gekeken naar andere mogelijkheden, bijvoorbeeld het promoten van duurzame alternatieven zoals wasbare luiers.

PMD in de goede zak

Hoewel de scheidingsrespons relatief goed is, vinden we nog veel kilo's PMD in het restafval terug, wat eigenlijk in de speciale PMD-zakken terecht zou moeten komen. Het verbeteren van de service op PMD-inzameling, zou hieraan kunnen bijdragen. Denk hierbij aan het aanbrengen van kroonringen in de gehele gemeente, of het betrekken van inwoners om na te denken over mogelijke oplossingen voor deze uitdaging.

Textiel beter scheiden

Hoewel de totale hoeveelheid textiel in het restafval niet groot is, laat de scheidingsrespons te wensen over. Onderzoek naar de doeltreffendheid van de huidige middelen (capaciteit en spreiding van de textielcontainers, frequentie van de huis-aan-huis inzamelrondes) is de basis voor eventuele verbetering van de textielscheiding.

Bijlagen

Bijlage 1: Resultaten afvalbeheer o.b.v. sorteeraanalyse huishoudelijk fijn restafval (Uitgevoerd door de Afvalspiegel / Eureco in de periode 2014 – 2019)

SORTEER			Hoogbouw		Hoogbouw	
ANALYSE	Laagbouw		(bovengronds)		(ondergronds)	
% restafval in kg	Gem.	2019	Gem.	2019	Gem.	2019
GFT	42%	39%	40%	36%	40%	36%
OPK	3%	3%	8%	7%	3%	3%
INCO	16%	24%	12%	12%	43%	48%
Drankkartons	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Kunststof	9%	9%	13%	13%	5%	6%
Glas	3%	2%	3%	5%	3%	7%
Metalen	3%	3%	3%	4%	3%	7%
Textiel	6%	4%	5%	4%	3%	7%
Puin & keramiek	3%	2%	1%	2%	2%	1%
Hout	4%	3%	2%	4%	0%	0%
KCA	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Elek. App.	1%	1%	1%	1%	1%	3%
overig	10%	9%	10%	13%	3%	3%

Tabel 6: Resultaten sorteeraanalyse van fijn huishoudelijk restafval in gemeente Deurne naar bebouwingstype. Gemiddelde van afgelopen jaren en meest recente resultaten (cijfers juni 2019) worden weergegeven. Resultaten van de laagbouw zijn gemiddelden van onderzoek in twee wijken (Koolhof en Sint Jozefparochie). In hoogbouw wordt onderscheid gemaakt tussen een wijk met bovengrondse restafvalcontainers of ondergrondse restafvalcontainers.

			Hoogbouw		Hoogbouw	
SCHEIDINGSRESPONS	Laagbouw		(bovengronds)		(ondergronds)	
	Gem.	2019	Gem.	2019	Gem.	2019
GFT	65%	68%	65%	70%	64%	70%
OPK	96%	96%	91%	92%	96%	96%
INCO	1%	1%	1%	1%	0%	0%
PMD	82%	83%	76%	79%	72%	86%
Glas	91%	95%	90%	87%	94%	82%
Textiel	51%	60%	61%	61%	81%	47%

Tabel 7: De scheidingsrespons staat voor het % van een bepaalde afvalstroom dat gescheiden wordt ingezameld (via huis-aan-huis, milieustraat e.d.). Deze wordt berekend door de hoeveelheid gescheiden ingeleverd afval (CBS cijfers) te vergelijken met de hoeveelheid afval die in het restafval terecht komt (sorteeranalyse). Bij een hoge scheidingsrespons is er dus relatief weinig ruimte voor verbetering, bij een lage scheidingsrespons is er veel ruimte voor verbetering. Gemiddelden van afgelopen jaren en meest recente resultaten (cijfers juni 2019) worden weergegeven.